

Motion till riksdagen

1989/90:Kr338

av Jan Hyttring m.fl. (c)

Anslags- och organisationsfrågor på kulturområdet

Inledning

I en partimotion (1989/90:cl3) har vi redovisat våra övergripande förslag rörande kulturpolitiken i framtiden. I denna motion tar vi upp vissa anslags- och organisationsfrågor som mer direkt berörs i årets budgetförslag. I särskilda motioner från vårt håll tas bland annat museifrågor och filmfrågor upp.

Anslagssystemet och kulturrådets roll

Det förslag till omläggning av anslagssystemet som kulturministern presenterade förra året avvisades av riksdagen. Enligt centerns mening fanns däri alltför många moment som om de förverkligats skulle ha inneburit att kulturrådet utvecklats till ett "Kulturverk". I årets budgetproposition återkommer flera förslag som enligt vår mening går i samma riktning. Exempelvis får kulturrådet i uppdrag att fördela utvecklingsmedel till de centrala museerna (s 400). Centern motsätter sig den roll som rådet här tilldelas. I stället bör regeringen redan för det kommande budgetåret göra en fördelning av denna typ av anslag. Det bör ske så snart som möjligt efter riksdagsbehandlingen av anslagen så att de skilda aktörerna så snabbt som möjligt får ekonomiskt underlag för planeringen av verksamheten. Medelsfördelningen bör ske med minsta möjliga administrativa hantering och helst utan långsamma och betungande ansökningsprocesser. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

I vår partimotion om kulturfrågor har vi framlagt förslag som innebär att ett system med treåriga perioder för kulturbudgeten. Det skulle innebära att de olägenheter som var så tydliga i både förra årets och årets kulturbudget skulle kunna undanröjas.

Kultur inom studieförbunden (C 4)

I vår motion om vissa vuxenutbildningsfrågor (1989/90:cl83) har vi föreslagit en förstärkning av anslagen till studieförbunden med sammanlagt 48 milj. kr. Till det delanslag under denna anslagspost som går till studieförbunden för att främja kulturverksamhet anvisar vi en förstärkning på 5 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

Bidrag till utvecklingsverksamhet inom kulturområdet (G 2)

Mot. 1989/90
Kr338

Inom ramen för detta anslag anvisas fortlöpande medel till verksamheter som enligt vår mening knappast längre kan anses bedrivas som utvecklingsarbete. För många av dessa organisationer innebär denna typ av anslagstilldelning en onödigt osäkerhet om framtiden. Det ligger också i sakens natur att besked om anslagstilldelningen kommer mycket sent vilket är till klar nackdel för planeringen av verksamheten. De förslag vi lägger i vår partimotion om treårsperioder för kulturanslagen skulle undanröja de olägenheter som för närvarande råder.

I fråga om de delanslag som nu presenteras vill vi föreslå följande ompositioner och förstärkningar:

Delanslaget 1. Till statens kulturråds disposition för utvecklingsverksamhet bör minskas med 4 milj. kr. som omfördelas dels med 2 milj. kr. till utvecklingsinsatser för regional utställningsverksamhet genom de centrala museerna (se nedan), dels till projektverksamhet i samarbete med samlingslokalorganisationerna i enlighet med vad som från vårt håll har yrkats i särskild motion (1989/90:c642).

Delanslaget 2.2 Centrumbildningar bör tillföras 1 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit. Centrumbildningarna fullgör en viktig kulturpolitisk uppgift. En anslagstilldelning på den nivå vi nu föreslår ligger i linje med vad kulturrådet har äskat.

Delanslaget 2.3-6 bör förstärkas med sammanlagt 1.6 milj. kr. för att uppnå den resursförstärkning som kulturrådet har föreslagit. Dessa organisationer har stor betydelse för utvecklingen av ett decentraliserat kulturutbud. Fördelningen mellan de fyra olika organisationerna bör följa den som rådet föreslagit.

Delanslaget 4. Vadstena-akademin bör tillföras ytterligare 275 000 kr. för att det värdefulla kulturpolitiska arbete som akademien bedriver skall kunna fullföljas.

Delanslaget 7. Kultur i arbetslivet bör vidgas till ett anslag för Kultur i vardagslivet. Den typ av uppsökande kulturverksamhet som det här är fråga om är minst lika angelägen att bedriva exempelvis i bostadsområden och inom institutionsvården.

Handarbetets vänner erhåller för budgetåret 1989/90 ett stöd på 200 000 kr. Enligt vår mening bör organisationen tillföras 300 000 kr. som stöd för sin verksamhet för det kommande budgetåret. Det går inte av budgetpropositionen utläsa om vare sig kulturrådet eller regeringen har upptagit medel för detta ändamål. Om så inte är fallet bör den anvisning vi här föreslår avräknas mot delanslaget 10. Till regeringens disposition.

Bidrag till konstnärer (G 5)

Under detta anslag anser vi att medel bör tillföras för följande ändamål:

Konstnärsnämnden har i sin anslagframställning givit hög prioritet åt ökning av bidragen till jazz- och folkmusik. Dessa grupper av musiker kan säkert erhålla fasta anställningar utan är nästan i sin helhet hänvisade till tillfäll-

liga engagemang. Då år 1990 har proklamerats till Folkmusik- och dansåret förefaller det särskilt angeläget att en förstärkning av här angivet slag kan komma till stånd. Vi beräknar ytterligare 500 000 kr. för detta ändamål.

Genom insatser från bland annat centerns sida i riksdagen tillfördes konstnärsnämnden förra året 1 milj. kr. till stöd för enskilda bildkonstnärers utställnings- och ateljévisiteter i utlandet. Fortfarande saknas dock medel för att ge motsvarande stöd till enskilda komponisters, musikers och scenskonnärers deltagande i det internationella kulturutbytet. Vi föreslår därför att konstnärsnämnden nu tillföres ytterligare 500 000 kr. för detta ändamål.

Den undersökning av konstnärernas ekonomiska villkor som riksdagen, efter initiativ från bl.a. centern, begärde förra året beräknas nu bli ca 200 000 kr. dyrare än vad som först beräknades. Konstnärsnämnden, som fungerar som beställare av detta utredningsarbete hos SCB, bör därför tillföras de ytterligare medel som erfordras.

Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (G 15)

Enligt centerns mening bör en del av den utökning av antalet grundbelopp som förslås för budgetåret 1991/92 tidigareläggas till början av 1991. Detta kräver en viss ökad medelsanvisning redan i den nu presenterade budgeten. Vi har beräknat att regionala teatrar skall tillföras 25 grundbelopp, musikteatrar 20 och orkestrar 20. Kostnaden härför kan beräknas till 3 768 000 kr.

Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper (G 16)

De fria grupperna utgör ett intressant och mycket dynamiskt inslag i det svenska kulturlivet. Deras ekonomiska situation är dock utomordentligt bekymmersam. Det är därför rimligt att ansatset tillföres 5 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Bidrag till regional biblioteksverksamhet (G 18)

I centerns partimotion om kultur har bokbussverksamhetens stora betydelse uppmärksamats. Det är angeläget att insatser nu kan göras för att ytterligare utveckla och förstärka denna verksamhet. Under denna anslagsrubrik bör därför budgetåret 1990/91 tillföras 5 milj. kr. för att dels stimulera kommuner att satsa på bokbussar, dels för utvecklingsinsatser.

Kulturmiljövård (G 28)

Riksantikvarieämbetet har begärt ytterligare 3 milj. kr. för insatser mot luftförorenings- och försurningsskador på kulturmiljön. Enligt vår mening bör dessa medel beviljas. Det är synnerligen angeläget att denna del av miljövårdsarbetet kan bedrivas med kraft.

I slutet av februari kommer regeringen att framlägga förslag till infrastruktursatsningar inom kommunikationssektorn. Man kan utgå ifrån att åtskilliga av de projekt som då kan komma att bli aktuella kommer att beröra kulturbygder som är rika på minnen och fornlämningar. Det är angeläget att de tillkommande anläggningarna ingriper så skonsamt som möjligt i landska-

Mot. 1989/90
Kr338

pet. I det förhoppningsvis dynamiska utvecklingsskede som vi nu går in i på i första hand kommunikationsområdet är det angeläget att kulturminnesvårdens inventeringsverksamhet kan svara upp emot de stegrade kraven. Helst skall översiktlig inventering kunna företas i ett så tidigt skede att särskilt fornminnesrika områden över huvud taget kan undvikas vid järnvägs- eller vägdragningar. Ämbetet bör mot denna bakgrund redan för 1990/91 tillföras ytterligare 5 milj. kr. för kunna svara upp mot de stegrade krav som kan förväntas inom kort.

Centrala museer

I vår partimotion om kulturfrågor har vi framhållit vikten av att de centrala kulturinstitutionerna tar ett riksövergripande ansvar på sina resp. områden. Detta innebär bl.a. att museerna bör anvisas särskilda medel för att anordna vandringsutställningar. Vi föreslår att 2 milj. kr. anvisas för ändamålet för 1990/91. Som vi anfört tidigare bör dessa medel tas från anslaget G 2. Bidrag till utvecklingsverksamhet inom kulturområdet. Det bör ankomma på regeringen att snarast göra en fördelning direkt till de olika museerna av de extra medel vi här har föreslagit.

Bidrag till vissa museer (G 33)

Den mycket kraftiga anslagsförstärkningen till Arbetets museum i Norrköping är enligt vår mening mycket bristfälligt motiverad. Vi är därför inte beredda att biträda förslaget.

Bidrag till regionala museer (G 34)

Enligt vår mening bör 50 av de grundbelopp som föreslås inrättas under år 1991/91 tidigareläggas ett halvt år till början av 1991. Det innebär att anslaget bör tillföras 2 700 000 kr. ytterligare för 1990/91. Den ordning vi här yrkar på innebär att tillskottet kommer i något jämnare takt än vad regeringen föreslagit.

Filmstöd (H 2)

I en särskild motion från vårt håll kommer filmfrågor att belysas ingående. Vi vill här yrka på att ytterligare 2 milj. kr. anvisas till bidrag till projekt på filmområdet.

Stöd till kulturtidskrifter (H 7)

Anslaget till kulturtidskrifter får en mycket blygsam uppräknings. Enligt centerns mening bör ytterligare 2 milj. kr. tillföras anslaget.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande kulturrådets roll,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande ordning för fördelning av vissa medel för budgetåret 1990/91 samt disposition av anslaget Bidrag till utvecklingsverksamhet inom kulturområdet (G 2), särskilt delanslag 1 till kulturrådets disposition.

3. att riksdagen till Centrumbildningar (G 2 delanslag 2.2) anvisar 1 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,

4. att riksdagen till vissa samlingslokalorganisationer (G 2. delanslag 2.3-6) anvisar 1 600 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit att fördelas enligt vad som anges i motionen,

5. att riksdagen till Vadstena-akademien (G 2 delanslag 4) anvisar 275 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,

6. att riksdagen till Handarbetets vänner anvisar 300 000 kr.,

7. att riksdagen till bidrag till jazz- och folkmusiker (G 5) anvisar 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,

8. att riksdagen till stöd till enskilda komponisters, musikers och scenskulptörers internationella utbyte (G 5) anvisar 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,

9. att riksdagen till undersökning av konstnärernas ekonomiska villkor (G 5) anvisar 200 000 kr. i enlighet med vad som anges i motionen,

10. att riksdagen till Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (G 15) anvisar 3 768 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit att användas för inrättande av ytterligare grundbe-
lopp i enlighet med vad som anges i motionen,

11. att riksdagen till Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper (G 16) anvisar ytterligare 5 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,

12. att riksdagen till Bidrag till regional biblioteksverksamhet (G 18) anvisar 5 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit att användas för stimulans av bokbussverksamhet,

13. att riksdagen till Kulturmiljövård (G 28) anvisar 3 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit att användas för insatser mot luftfö-
renings- och försurningsskador,

14. att riksdagen till Kulturmiljövård (G 28) anvisar 5 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit att användas för inventeringsverk-
samhet inför kommande infrastruktursatsningar enligt de riktlinjer som anges i motionen,

15. att riksdagen till Centrala museer anvisar 2 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit att användas för att anordna vandringsut-
ställningar enligt de riktlinjer som anges i motionen,

16. att riksdagen till Bidrag till vissa museer: Arbetets museum (G 33, delanslag 1) anvisar 5 200 000 kr.,

17. att riksdagen till Bidrag till regionala museer (G 34) anvisar yt-
terligare 2 700 000 kr. att användas för inrättande av ytterligare grund-
belopp i enlighet med vad som anges i motionen,

18. att riksdagen till Filmstöd; bidrag till projekt på filmområdet (H Mot. 1989/90
2. delanslag 7) anvisar 2 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit. Kr338

Stockholm den 25 januari 1990

Jan Hyttring (c)

Stina Gustavsson (c)

Larz Johansson

Stina Eliasson (c)

Marianne Andersson (c)

Marianne Jönsson (c)

Görel Thurdin (c)

Pär Granstedt (c)

